

5558

IV

Noty o Bractawie wyjęte z Dokumentów Archiwum
Zastawskiego -

1341. r. Olgerd Gedyminowicz gdy po ojcu został podniesiony na W^o Księcia Litwy, i Mospodara Rusi, to popierając dalej program bjoowski oswobodzenia południowo-Zachodniej Rusi, zpow jarmu Tatarów uderzył na Hordy Kłaniskie nad brzegami rzeki Sinej wedy spóźniejszej Siniuchy. i zapędziłszy do Krymu
- 1362 i 3. osadził na wyswobodzonym podole Synowców swych. Koryata Gedyminowicza Synów - Alexandra - Sergego - Konstantego - i Fedora.
- Ks. Alexander Koryatowicz na swojej dzielnicy podolskiej rządząc do 1366. i. obwarował stolicę swoją pierwotną M. Smotrycz - założył Gród Kamieniec, i nad Bohem osadził koźmę Bractaw - w owym zaś roku skutkiem traktatu między Ks. Ximierzem / Synem Łokietka / a Ks. Litewskimi miał sobie przernaczone Włodzimierz i Olesko lecz gdy w końcu 1370. wyjechał do Krakowa na pogrzeb Króla Niemcewicz jego Pietrasz Turski wydał te zamki Kiejstutowi i Lubhandomi a tak Ks. Alexander utraciłszy Włodzimierz wrócił się za wolę Olgunda na ród podole
- leż przy napadzie Tatarów na ziemie Kłalicką zginął w boju około 1380. r.
- Po nim nastąpił Syn Fedor Alexandrowicz Koryatowicz - który gdy się zważył z Witoldem Kiejstowiczem W. Ks. Litewskim wyparty został z dzielnicy 1395. gdy zaś w tym czasie Korybut Olgerdowicz Książę na Siewierze podobnie wiech-
wał tedy Witold odgawszy mu dzielnicę Siewierską ^(na prochy) ledwie Olega Książęa Prian-
zańskiego, zgodził się dać jego Lieniowi Korybutowi w zamian za Siewiersz Grody
podolskie - Bractaw - Winnice - Sokolec - i Kremeniec.
- Tem sposobem Bractaw wszedł w dziedzinę Korybutowiczów Ks. na Wi-
śniowiec, i Zbaraziu późniejszych -
- 1430 r. Władysław Jagello odjął Bractaw Fedrowi Dymitrowiczowi który na zatozo-
nym Zbaraziu zaczął się pisać Książem Zbarazskim a Syn jego Daszko Fedorowicz
tytułował się na Zbaraziu Sokolec - Winnicy - i Nieswizem.
- 1463 r. Król Maksymierz Jagellończyk na obronę M. Kaffy przeciw Turkom dozwolił ze-
brać Ochotników w kraju - którzy przeciągając przez Bractaw skłócili się z kłio-
szczanami - zaczęli zabijać ludzi, i palić miasta - Tedy ówczesny Grodzianin
Michajło Wasylewicz Książę na Kłewanu / Czartoryski / stoczył z nimi bitwę
tak zwyciężył ze 495 trupem potoczył apięciu tylko uratowało się ucieczką.
/ Długosz Kromer /
- 1478 r. Tatarzy napadli na Bractaw. pustosząc całą okolicę lecz w zamku Bractawskim
obronił się Starosta Książę Michajło Czartoryski / Albert Brandy /
- 1499 r. Król Jan Olbracht idąc na niefortunną Bukowińską wyprawę stał obosiem
pod Bractawem nimli nadszagnął zposłankiem brat jego M. Ks. Alex. Jagellończyk
przez ten czas wzmocnili Okopami warownię Bractawską -
- 1551 r. Han Krymski Mengli Gerej napadł na Bractaw / Bandtkie / Dokumenta
Sanguzkowskiego Archiwum tak wyjaśniają ów fakt.
- „..... Stante hostilite Cara perekopskiego nieprzyjaciela Krzyja S. Jmci. Bohdan
Stupieca mając nie tylko Komendę nad wójckim Sobie powierzoną ale też i
Zwierchność nad Łankiem Bractawskim i Winnickim w których Krom
Zemnie

„Holnierzów różne Depozyta Obywatelów tego Miasta znajdowały się a
 „ze tenże Bar perokopski, niemogąc bojem ani atakiem tego dobyć Zamku w
 „myślił tedy pomienionego Bohdana Stupicy przekupić aby zdradziwszy
 „Króla swojego nieprzyjacielskie Jemuś podał rękę, gdzie po przekupieniu zaraz
 „to effectuatam to pomienionemu Stupicy wiarę przeciw Królowi z Łanowskiej
 „na ten nieprzyjacielowi poddał, którego Zamek nietylko że Bar perokopski
 „ze wszystkiego obrat, depozytu w nim znajdującego się jako też i ludzi pora-
 „bierał wpełną niewolnicę ale też Decus roburque całego Miasta funditus
 „demolował Zamek ruinowawszy Miasto spalił. Obywatelów porabiał i pora-
 „bierał.....”

Takową Relację wspiera Autentyczny Dokument w Archivum Sanguszkowskiem zachowany
 „Zygmunt August Bożoję Młotkiję Król Polskiej Wętyki Książę Litowski
 „Ruskiej, Pruskiej, Żemowitskiej i innych - Starosty Bractawskomu i Wymyńskomu,
 „Książę Bożoję Fedorowicz Kureckomu - którym Jmienia upowolił
 „Bractawskomu zdradcy naszego Bohdana Stupicy na Nasz Gospodara przy-
 „szły Ino My tyi imienia z Łaski naszej a za przyczyną Wojewody Wileń-
 „skiego Marszałka Łemskiego, Kancelarza Wętyckiego Książęstwa Starosty
 „Berestejskiego Derżawci Borysowskiego i Szepelańskiego pana Elżykołaja
 „Radziwiła daly, i sym Listem naszym dajem Książę Kureckemu Jwano
 „wiczowi Łastawskomu - Tyby tyi wsi imienia onoho zdradcy naszego
 „Bohdana Stupicy sztokolwiek on derzał, i jako po nem Nam Gospodarowi
 „poddał się Jemuś podał, i w to jęho uwiarzał Konieczno - pisać w Wilni
 „Lita Bożego Narodzenia 1552. Miesiąca Sentyabru 25 dnia -
 „Sigismundus Augustus Rex. J. - Ostań Wotowycz pisał Derżawcia
 „miednickij -”

Następnie w Dokumentach X. Łastawskich spotyka się notę że Ks. Kurek Jwanowicz
 „Łastawski widząc jak rzecz była potrzebna aby ten zamek naprzedce był
 „reperowany dla Obrony Obywatelskiej a że Repłita in Conflictu była
 „z nieprzyjacielem Krzyża i gdzie niemogąc ani pieniędzy na reperacyę
 „tego Zamku sustentare... ani ludźmi dla twierdzy tego Zamku auxiliare
 „dala Comis und cum consensu aby tenże Ks. Jmiec swoimi pieniędzmi
 „restaurował i ludźmi osadził - Jakże Ks. Kurek proprio pascunio ad
 „pristinum statum przyprowadziwszy tenże Zamek i mocniejszemi jaszurę
 „opatrującz murem i potrzebnymi osadził własnymi ludźmi - za którą
 „pracę staranie i expensa Najjaśniejszy Król komensując Bona con-
 „fiscata po Bohdanie Stupicy zdradcy karał in possessionem heredita-
 „riam Ks. Jegmę; podał które ad fiscum Regiam były przybyły a
 „mianowicie Miasto Kurek tudzież Łorynce, Miastowice, Karpów Nos-
 „sowiec i Łuszkowa cum Allinentis - Jakże Książę Bożoję Kurecki
 „przez Skarbnika swego Lecha Boratyńskiego w te Śieliszewa Kurek Jwa-
 „nowicz Łastawskiego uwiarzał 29 dnia Miesiąca Oktobra 1552 r. Indykta / 2 -

Ciekawą jest rzecz że obok tego wszystkiego Sukcesorowie Stupicy wytknęli Książętom
 „Łastawskim o te dobra process ciągnący się 10. lat - aż na koniec Stupice wygrali
 „sprawę -

1566 r. Ustanowione zostało Wł. Bractaw: jak pokazuje List Królewski na Imię
 pierwszego Wojewody wydany w Archiwum Sanguszkowskim zachowany.
 „Zygmunt August Bożoję Młodszy Król polski, Wętykijski Książę Litewski Ru-
 „skijski pruski Żmudzki Mazowiecki i innych. Ko Wł. Wł. Wł. Wł. Wł. Wł. Wł. Wł. Wł. Wł.
 „Bractawskim i Wymyckim. Daliśmy z Łaski naszej Hojnodarskiej Woje-
 „wodztwo Bractawskie i Winnickie Starostie Żytomirskiemu, Książę Ko-
 „manu Fedorowiczowi Sienhuszkowiczowi. A pro to przekażemy Wam
 „abyście o tom wiedzieli i tak jako Młodzi jako Rade naszej a Wojewodzie
 „swojemu wśladkowemu i postawieniu w postawach naszych Hoj-
 „darskich i Żmudzkich uczynili koniecznie.

„Pysan u Belsku Lita Bożoję Narodzenia 1566. miesiąca Marcia 30 Dnia.
 „[pieczęć m. Królewska: Basilus Derwiniski pisał.]

Patent na Hetmanstwo Stwiercy Ko Romanowi Sangusze.

Zygmunt August z Bożoję Tęski Król Polski Wielki Książę Litewski Ru-
 „skijski pruski Żmudzki Mazowiecki Łęczycki i innych.

Ornawiamy tym Naszym piśmem wszem w obec i Każdemu osobna te-
 raz i napotem będącym komu o tym wiedzieć należy, że mając wzgląd powin-
 ny na Stwiercy Wojewody Bractawskiego, Starosty Żytomirskiego Dzierżawcy
 Przeczyskiego, Romana Fedorowicza Sanguszkę, na który on nie tylko w
 każdej postawie naszej, ale i w potrzebie Rzeczypospolitej przez ciąg racynych,
 i użytecznych postępów i zastug po przodkach swych doznanych, poświęce-
 niem osoby swojej, nie szczędząc nie tylko dobra, Korzyści swych, ale też Krwi, i
 życia swego, zastąpił, a zwłaszcza teraz będąc od nas na miejscu Hetmana
 polnego postanowionym, sprawując ludźmi Ko Wojennymi, Wojska nie-
 przyjaciela Naszego Wielkiego Księcia Moskiewskiego niejednokrotnie i
 znacznie poraził, Wzięto i zdobył zabraną do Nas Hojnodarstwa swego
 Osytat, a potem Zamek Ute na ziemi naszej przez nieprzyjaciela
 wybudowany, za mądrym i baczny Staraniem swoim bez szkody
 i nakładu Naszego odebrał, dodając nowego blasku Dawnym
 przodków swoich sprawom. Wierzymy to wszystko na uwagę, chcąc
 wrócić potężne zastugi, a do nowych jeszcze dla nas i Rzeczypospo-
 litej T. Mł. Księcia Wojewody Bractawskiego zachęcić, Dajemy mu
 Hetmanstwo Polne Państwa Naszego Wł. Litewskiego ze wszyst-
 kiem prawem i własnościami do tego miejsca przywiązaniemi tak
 jak rychle poprzednicy jego Hetmani polni dotąd używali. Nadto
 chcemy, aby urząd ten Hetmanstwa Polnego Litewskiego z uczciwo-
 i odpowiedną temu miejscu władzą najmniej mu nieubliżając i w
 niczym nieumniejszając przy nim utrzymał aż do końca żywota
 jego, co mu Stowem Naszym Królewskim zaręczamy.

I na to Książę Romanowi Sangusze, Wojewodzie
 Bractawskiemu, Hetmanowi Polnemu, ten list Nasz z własnoręcz-
 nym ręką Naszą Hojnodarską podpisem, do którego dla stwierdze-
 nia

stwierdzenia, i pieczęć Naszą przywiesić Kazaliśmy wydaemy
wskazywając Roku od Bożego Narodzenia 1569. Nowembra 20
Dnia _____ Sigismundus Augustus _____ Michał
Haraburda pisał.

1569 r. 26. Maja w Lublinie na Sejmie Mniej Król Zygmunt August wydał Dy-
plom przytaczający do Korony Polskiej Województwo Bractawskie i Wołyń-
skie liczone dotąd do ziem Litewskich. Świadcztwo tego połącznienia pod-
pisali, ks. Alexander Fedorowicz ks. Czartoryski Wojewoda Wołyński.
ks. Roman Fedorowicz Sanguszko. Wojewoda Bractawski - ks.
Andrzej Iwanowicz Wiśniowiecki Kasztelan Wołyński - ks. Andrzej
Kapuściński Kasztelan Bractawski i jinni.

1589 r. Konstytucja Sejmowa nadany herb Województwa Bractawskiego w
Czerwonym polu krzyż srebrny kawalerski. Środek krzyża za-
krywa Tarcza błkitna na której złoty krzyż na Nowiu rogami
w lewą stronę tarczy zwrócony.

1598. r. Konstytucja na prozbę Ksiemian, Grodzkie i Ziemskie Akta Bractaw-
skie dozwolono przenieść do Winnicy wraz z Jurysdykcjami Sądowemi

1654. r. Kozacy pod ^{wodzem} Atamanów Bohuna i Puzharenki opanowali Bractaw
Stefan Czarniecki Oboźny Koronny podstąpił pod miasto i otoczył
twierdzę, wnet za nim nadciągnęli Helmani Nikołaj Potocki
W. Koronny i Stanisław Lanckoroński polny Koronny. Kozacy
zrobili wycieczkę bez rozbić i wypędzić inarad, zniszczyli Woty-
mury wysadzili prochem i przeszli przez Boh spaliwszy za sobą
Most 19 Grudnia, Helmani i Czarniecki zajęli tylko grunty.

1674. r. 11 Listopada. Król Jan III zwiódł Czambuś Turcki i zdobywszy Bar, Niemirów
Mohylow i Bractaw, stał tu z Wojskiem przez całą zimę.

1791. r. od Wresnia do połowy Maja 1792. r. pod Bractawem obozował Naczelny
Wódz Królewski Józef Boniatowski z całym Sztabem w którym byli
Senexatorowie. Tadeusz Krwiesński - Wielhorski - Łajaczek -
Mokronowski - Karwicz - Eustachy Sanguszko - Czapski - pou-
part.

Granice Województwa Bractawskiego

Województwo Bractawskie graniczy od Wschodu z Województwem Podolskim,
od północy z Wołyńskim - od Wschodu Kijowskim, od południa z
Wotoczyszcą - Przeki, Wis i Siemienka oddzielają od drukiich stepów
od Wschodu, od południa Kodyma i Jakowlik od Tatarskich stepów -
a Dniestr od Multan od Zachodu rzeczka Murawka od granicząca
z Województwem podolskiego, które dalej od północy stykało się z
Województwem Kijowskim. Środkiem Województwa Bractaw-
skiego przeptywa Rzeki Boh Doktorcy wpływają pomniejszych
Zhar - Sob - Siemienka czyli Sinaudoda - Tykierz grunty i Tykierz
ukhorski.

Sejmikowato w Winnicy, obratło 2 Deputatów na Trybunał a
jeszcze postów na Sejm. Dzielto je na dwa powiaty Bractawski i
Winnicki —

O fodynach Saletry świadczą Opaliński / osadliwie nad rzeką Bohem
i Kowiepolskierzyn tamcznej corocznie po 80 kamieni Saletry wywożona
[jako Siemianowicz] pod poddleniem Olstynem rudy żelaznej — Pod Czar
nokozienicami znajdują się marmury, Alabaster, którego różne manufak
tury w Kościele Katedralnym Kamieńskim widzieli —

Pod Krynkiem, Ormianami, Barszczewem, znajdują się piekarnie, to
jest lochy podziemne, obszerne, w których znać przed jurem Kozacką y
Tatarską, tamczni obywateli się ukrywali. O zysowości tego kraju pisze
Guagninus, iż tu się prowadzi, iż jedno ziarno stokratnej przynosi pożytek
za Władysława Jagiełły, Podole porty swoje miało nad czarnym mo
rzem pod Białogrodem. Złęd do Konstantynopola, do całej Tracji
Tartarii mniejszej y Samego Egiptu zbożem dosyłało — świadczą Kro
mer, Sarnicki — [z Informacji Geograficznej z roku 1740 r.] —

Wojewodowie Bractawscy

1. Sanguszko Ks. Roman 1569 — do 1571.

Roman Sanguszko herbu pogonia. książę na Niesuchojejach
i Łokaczach urodził się z ojca Jędrzeja Marszałka Wołyńskiego i Anny
Dyspółówny Wojewodzanki Wołyńskiej. Odważny, i wstaczanu bi
tów szczęśliwy, Stynął z swej waleczności w kraju i od Króla Zygmunta
Augusta wielce był lubionym, który nim Starostwem Żytomirskie, Brac
Tewskie oddał. Będąc Hetmanem nadwornym Litewskim r. 1567. na
polach Iwanickich koto Czaśnik dowodząc tylko 1.900 ludźmi otrzy
mał świetne zwycięstwo nad 8000. wojska Moskiewskiego, którego
Wódz Piotr Szebnij załedwie ranny uciekł. Wódz na placu posilku
iący Moskwie Wódz Tatarski Amurat. a Sanguszko ukrąciwszy za
łedwie 12 z swoich ludzi, dobył całego obozu, pojmał wiele Bojary
nowo, między tymi rannego Książę Wasyla Bateckiego. Tego roku
jeszcze obkroczył niespodzianie Sanguszko oddział nowy wojska
nieprzyjacielskiego, złożony z 6000. jazdy Moskiewskiej, i 3000 Tatarów
między Ułg a Siusz. Wkrącej tej rozprawie, poległ Moskiewski
Hetman Mienszuk od ręki Romana Sanguszki, a drudzy dwaj
Josyf Szezerbaty, i Książę Jurji Boratynski wraz z 80 znaemni
Dworzanami dostał się w niewolę. R. 1568. dnia 20 Września
dobył Nocną porą obronnego Zamku Ułg, o której się już przedtym
przez sześć tygodni kusił. Zabrat z niego 27 dział, 2 Wojewodów Wela
minów, do 300 bojar i innych więźniów, których wraz z dobytymi Cho
ragwiami na Sejmie Lubelskim Królowi Zygmuntovi Augustowi
uroczyście oddawał. R. 1569. mianowany już Hetmanem polnym
Litewskim. poraził Tatarów na Ukrainie pod Humaniem —
Umarł —

11-

Umarł w najpiękniejszym wieku zaledwie lat 34 licząc. w Kozanie dnia 20 maja r. 1574. pozostawiwszy z żony swej Chodkiewiczówny Kasztelanki Wileńskiej trzy córki. Maryannę - Helenę, Teodorę - i Syna Romana

Sanguuszko ks. Khehory /wstawił jej Jurij/ Liwowie 1574. - 1575.

Miał żonę Księżnę Annę Kotołczyńską i z tą Syna Adama Alexandra Córki Dwie! Alexandrę za Jerzsem Hrabia Krasickim Starostą Doliniskim, i drugą Magdalę w Zakonie S. Franciszka w Liwowie, kiedy według Niesieckiego i Vadinga i innych, wkrótkiem czasu była oną zajądną, do których drugiej i w późnym wieku ledwo trafiła, i z temi poszła po zapłatę zastug do Oblubieńca Któremu żył wot swój poświęciła.

3. — — Kłodzki ks. Janusz Mikolajowicz. 1576. - 1608.

4. — — Potocki Jan Syn Mikolaja Starosty Latyżow: Wda. Bractawski 1608-1611.

5. — — x Potocki Jakób brat poprzedniego. 1611-1613.

6. — — Kastański ks Alexander. — 1614-1629.

7. — — Potocki Stefan brat poprzednich. 1629-1631.

8. — — Potocki Stanisław /Rewera/ herbu pitawa. na podhajcach, urodził się r. 1579 z ojca Andrzeja Kasztellana Kamienieckiego i matki Łopii Piaseckiej. Po odbytych z wielkim postępowaniem naukach w kraju, w Niderlandach, i Francji, zobowiązany Akademii prosto do Obozu się udał, gdzie go ojciec do twardego życia zaprawiał. Niemal była tożym jego, wojtek węgłowniem, suchar pokarmem, szyszek mu zaś słuszy do napoiu za puchar. Pierwszy raz pod Jurem przy królu, waleczył r. 1607, odłód w każdej potrzebie wojennej służyć krajowi przez lat 60 nie odmawiając, ni majątku swego dla niego nie sprzedając. Licząc 46 bitew w których Stanisław Potocki przeciw nieprzyjaciółtom: Szwedom, Moskwie, Wotochom Turkom, Tatarom, Kozakom pod trzema królami nie raz się pokazał lub dowodził. Celniejszych jego czynów wojenne były r. 1612 w Wotoczach, razem z stryjami swymi, r. 1619. przeciw Moskwie, 1620, pod Chocimem i Cecora przeciw Turkom, 1627. r. przeciw Szwedom, pod Borem przeciw Tatarom, pod Niedzwiedziemi Łozami, Borowicą, Chmielnikiem, Łbaram, Wismisławem i Khorowem przeciwko Kozakom. Odbierał nagrody swych zastug w dostojnych urządach /będąc najprzód podkomorzem Wołoskim, Kasztelanem Kamienieckim, potem r. 1631 Wojewodą Bractawskim, r. 1636. podolskim, r. 1652. Metmanem polnym Khoronnym r. 1654 Metmanem wielkim Khoronnym, r. 1655. Kijowskim a r. 1658 Krakowskim/ bogatych starostwach, z których Małickie, Warszawskie, Grodeckie, Kotołmyjskie, Mosickie, Drohomyńskie, Radomskie, Doliniskie, Kamienieckie, i Latyżowski posiadał. Natując ile możnaści, w czasach najburzliwszych upadając Polskę, stonił kraj od napadów Kozackich pod Khorowem i Kharakiem r. 1649. mężstwem swym samego króla Jana Maximierza niemal z rąk nieprzyjacielskich wydobyl, pod Berestekiem r. 1651, do zwycięstwa dopomógł, za co też od króla Starostwo Chełmskie otrzymał; potęgę Moskiewską pod Drippolem Drippolem, Ochmatowem, i ludnowem skruszył, napady Szwedów, i Rakociego silnie wstrzymał.

x Życiorysy Jana - Jakóba - i Stefana Potockich przy Kunen - episcopus

— wad

Umarł ten wielce zasłużony Hetman, dla częstego powstawania ta-
cińskiego wyrazu sejere [zaiste]: zwykłe Mewerę zwany r. 1667. na
Podhajcach. Był to mąż surowej cnoty, w utrzymaniu karności woj-
skowej ostry, w mowie rzetelny. Zasłużonych wojnie nagradzał, lubił
okazywać lekkość i nie cierpiał wojna stanowita, jedyny żywot
jego i pole do działań. Pierwszą jego żoną była Katarzyna Kalinowska
Starostka podolska z której dwie córki Elżbieta i Anna, oraz
trzech synów. Z drugą, prokopską, i Szeleską / Felix / pozostało. Drugi
zawzględnił w ślubie matczyński z Wojewodzanką, Włodką Anną
Motylanką, wdową po Władysławie Myszkowskim Wojewodzie
Krakowskim.

9 - - - Łotkiewski Łukasz 1636.

10 - - - Łotocki Mikołaj /herbu pitawa/ Syn Jakóba Wojewody Bractawskiego
z Elżbiety prusinskiej, licząc zaledwie rok szesnasty dowodził
już pod okiem dzielnego Wojownika ojca swego, jako Komisarza
Chorągwi Muzarskiej pod Smoleńskiem, i tam często okryty ciężką zbro-
ją wypadł na czyniącego wycieczki nieprzyjaciela. Niepospolite
sobie przeto zjednał między Wojskiem zaufanie, tak iż go związo-
wi towarzystwa, którzy dla zaległego im żołdu dwómcom posturzeni
słowo swe wypowiedzieli, jako Marszałka Łotocka swego wciągnąć
chcieli. Względem tym wezwaniem Łotocki i w ciągłych potem wal-
kach, z Turkami, Tatarami, i Szwedami za Zygmunta III stawał się
dobrym, mianowicie pod Buzą, Oryniem, i Becorą. r. 1620. gdzie
niechcąc w tym razie odstąpić Hetmana, osłabiony ranami w
Niewolę był wzięty, i w rok dopiero za wykupem uwolniony przez to
go uwolniony - przypadek ten nie mniejszy niż serce do dalszych
działań bycerskich, ale owszem dodał. Wkrótce bowiem pod Jęzupolem
odwrotnie uderzył na Tatarów wskazywając im pług, i zdobył ode-
brał, toż samo uczynił pod Borem, i Tarnopolem, będąc już na ten
czas półkownikiem. Walczył z buntowanymi Kozakami pod Kruko-
wem i Niedzwiedziemi Łozami, a r. 1627. pod sprawą Koniępskiego
Hetmana w prusiech przeciw Szwedom, i znów r. 1633 z Turkami
pod Kamieńcem. Zasługi wojenne wyniosły go na stopień Pisarza
Koronnego, a r. 1637. na godność Hetmana polnego Koronnego oraz
Wojewodę Bractawskiego, i Starostę podolskiego. Prowadził on pod
panowaniem Władysława IV prawie ciągłą wojnę, z Tatarami
i Kozakami, których to ostatnich pod Kłumiejkami do 6000 ze-
branych mając tylko 3000 wojska r. 1637 zabił i resztę w Boro-
wicy obległ i do wydania naczelnika Pawłuka zmusił. Nastę-
pnego roku rozbił znów Kozaków przy ujściu rzeki Starca poj-
mawszy ich Wodza Skidana. 1646. otrzymał Hetmanstwo Wiel-
kie Koronne a wkrótce i Kasztelania Krakowską. Jednakże
zmarł ten zwycięzca przedmioty za panowania Jana Kazimierza

nieszczęśliwe jego boje z Kozakami w których zupełnie uległ -
porwawszy lekce sobie waząc nieprzyjaciół w rozruchanera kłopotach,
najprzód ^{Syna} swego dwudziesto cetero letniego Stefana w bitwie pod Łatke
miwodami r. 1648 utracił, i następnie Jan pod Korsunem od
Kozaków promotnie pobity, dostał się w niewolę Turcką
Tatarską. Odryskawszy po dwóch latach wolność, poprawił
niewie swoją doniesieniem u Berestecku roku 1651. nad
Kozakami zwycięstwem. Inghany smutkiem i zgrzyotą zakończył
wkrótce potem swój żywot r. 1651. poprzedziwszy, srogą, wyniosłą
był wstawnie duszy Mikotaja Połockiego, a zarazem i wielu naj
szkodliwszych błędów jego przychylną - przesłał 10000 Kozaków w
wojnach z niemi wiodzionych wytepił, lecz przesłał 40000 wojska
polskiego i syna zgubił. Z pierwszej swej żony Łofii Firlejowny woje
wodzanki Lubelskiej, miał trzech synów, Piotra, Stefana, Henryka
i dwie córki; z drugiej zaś Elżbiety Mazanowskiej Wojewodzanki
podolskiej zostawił synów Jakuba, Dominika i córkę Joannę -

11. Mazanowski Alexander. 1647.
12. Kisiel Adam - 1648.
13. Myszkowski Władysław 1648 - 1650.
14. Lanckoroński Stanisław, (herbu Wadora) - młodszy z Jana Chwaziego podolskie
go, Barbary Malinowskiej starostki podolskiej, od pierwszej młodości zapra
wiał się do oręża w bojach z Tatarami napadów pod Jagielnicą, swą
majątkością, którą obwarował, pod Kapsuścinami, Sumanikowcami, Bed
marowem i r. 1624 pod Martynowem, gdzie potęcił swe sity zbrojne z
z Stanisławem Honieprstkim Helmanem wielkim Koronnym. Wojo
wał jeszcze następnie z Tatarami pod Miciem i Belszem. Mianowany
r. 1646 Marszałkiem halickim, pod czas rozruchów wojennych z Janem
Kazimierzem walczył miedzy innymi przeciwko Kozakom pod Kamien
cem, Ostropolem, Zbarazem i Krasnym. Z Marszałkiem Kamienieckim
r. 1650 posunięty na Województwo Bractawskie, a r. 1651 na Ruskie, przy
czem także trzymał Starostwa Skalskie, i Dymirskie. R. 1654 został Hel
manem polnym Koronnym, na którym to urzędzie umarł r. 1657, pochowa
ny we Lwowie. Z matronki swej Alexandry Siemiońskiej Marszałkanki
Lubelskiej miał dwie córki i synów siedmiu; Zbigniewa, Jana, Mikotaja
Mieronima, Przemysła, Marcina, i Franciszka. Żył wsty Helmanów.
15. Połocki Piotr Syn Mikotaja. 1651. - 1658.
16. Czartoryski ks. Michał Jerzy Mikotajowicz 1659. - 1662.
17. Połocki Jędrzej Syn Bogusława. 1662. - 1664.
18. Połocki Jan Syn Stefana. 1664. - 1670.
19. Wisniowiecki ks. Konstanty Iwanowicz. 1670. - 1678.
20. Kamiński Marcin - 1679. 1683.
21. Sapieha ks. Mikotaj. 1683. - 1685.
22. Gumiński Jan - 1686. 1694.

23. Chomentowski Marcin 1694. 24 Lutego 1704.
24. Koniczowski Jan & Alexander. 30 Kwietnia 1704. do 1710.
25. Jordan & Zakliczyna Michał 26. Kwietnia. 1710. do 1739.
26. Spidziński Stanisław. 28 Lutego 1739, do 1754.
27. Jabłonowski ks. Jan 9. listopada 1754. 1764.
28. Lubomirski. ks. Stanisław. 15 Grudnia 1764. 1772.
29. Łanckoroński Maciej 29. października 1772. 1789.
30. Grocholski Marcin - 20. października 1790 - 1794.
31. Kiepskowski & Michał - 14. Marca 1794. ostatni Woiewoda Bractawski.

Kasztelanowie Bractawscy.

1. Krapusta Książ & Andrzej na Stwotowicach 1568 r. 1571.
2. Wiśniowiecki ks. Michał & Alexandrowicz 1579.
3. Zakharowski Barył - 1580 -
4. Siemaszko Alexander. 1586 -
5. Sanguszko ks. Jurek Siwulicz zmieszany z 5^{ym} Kasztelanem, gdyż on był drugim 1571. i postąpił na
Woiewodę Bractawskiego.
6. Siemaszko Mikołaj. 1586. 1618.
7. Charkowski Jan, 1618, 1623.
8. Miodlibowski Bartłomiej 1623. 1638.
9. Stepkowski Gabriel - 1638. 1662.
10. Stepkowski Stefan - 1662. 1674.
11. Leduchowski Stefan. 1674. 1696.
12. Koryciński Franciszek. 1696 - 1703.
13. Gelner Alexander mianowany 20. czerwca, nie sprawował urzędu - 1704.
14. Meciński & Kurozwiek Jan brat & 16. Lipca 1703 - 1709.
15. Jarbiewski Rafał & 7. Marca 1710 - 1715.
16. Oborski Marek & 16° Września 1716 - 1729.
17. Potocki Jan & 25. Maja 1729. 1744.
18. Branicki Piotr / Kozłak / & 8° Września 1744 - 1761.
19. Czarniecki Jan & 16. Marca 1762. 1773.
20. Grocholski Marcin & 8° Sierpnia 1774. do 1790.
21. Bretwertynski ks. & ¹⁷⁹⁰ z rodziną & familiją decyjących książąt - Ruskich przy wielkim
sprawie - wiele wiadomości, okazał swe przywiązanie do kraju, będąc po-
stem na Sejmie 1775. pod hasła Adama Poniatowskiego, gorliwy obro-
ncą kraju swojego, najmocniej się tegoż Sejmu bronił; opierał, y stawiał
przeciw podziałowi kraju pierwszemu, protestując xaniost y niepodpisat-
kując wstąpieniu przeciw do Rosji - w Roku 1791. Za przyjaźnienie się
z Melmanem Branickim odstrzygło go od Sejmu y Poniatowskiego
wzrost do konfederacyi Targowickiej. pod czas Sejmu Grodzieńskiego qua
Senator zasiadał, przyjechałszy do Warszawy, później gdy powstanie
zaczęło się, 18° kwietnia 1794° naprowadzony do więzienia, do pałacu
Brühlowskiego, pociągiony do sądu, Narodowych, ale Ledziowie nie

nicechac: Dać swe wyrok, nie znajdując crimina, status, tylko more
kiedy opinij - Rozpukać ~~zawieszanie~~ i podnieć one, po
spółstwu, ugrozić go z więzienia, i obwieścić go 27 czerwca 1764

*Konfederacya generalna ośmium Ordynów
Węgri et c. H. D. Leżanę na kahalacyi głównej Warszawskiej
uchwalona 7^{ej} Maja 1764.*

Postowie Woiewództwa Bractawskiego

1. e Alexander na starej Exekucyji Swatopetk hisz. Exekucyjski podstęp
ziemski, Marszałek Konfederacyi, poseł Włwa Bractawskiego
2. Bogdan Albranski Chorazij, poseł i Marszałek sądów kapturanych Woiewództwa
Bractawskiego
3. Leonard Marciniak i Siergiej Chojkowski Siołnik płu. i podskarba Grodzki Win
nicki poseł Woiewództwa Bractawskiego
4. Ignacy Kolumna Czesnowski Starosta Salnicki, Generał Hajos, poseł Woie
wództwa Bractawskiego
5. Stanisław fortunat i Kucowiejski Starosta Chrusliniecki poseł Woiewódz
twa Bractawskiego
6. Tomasz Dobryński podstoli powiatu Lwinnogrodzkiego poseł Woiewództwa
Bractawskiego

*1764 roku 20 czerwca
Woiewództwo Bractawskie
Postowie*

1. Jan Antoni Czarniecki Marszałek Bractawski
2. e Alexander Swatopetk, hisz. Exekucyjski podstęp, ziemski i poseł
Bractawski
3. Józef Kolumna Czesnowski Starosta Włanowski poseł Woiewództwa
Bractawskiego
4. Jan Kolumna Czesnowski Starosta Winnicki poseł Woiewództwa
Bractawskiego
5. Bogdan i Mikolaj z Wasilowa Ostrowski, Chorazij, Marszałek sądów
kapturanych i poseł Woiewództwa Bractawskiego
6. Zacharyasz Jaroszyński, podstoli Winnicki, poseł Woiewództwa
Bractawskiego
7. Stanisław Kucowiejski Starosta Chrusliniecki poseł W. Bractaw.
8. Stanisław Ostrowski Starodniery, Sędzia Grodzki Winnicki i poseł
Włwa Bractawskiego
9. Tomasz Derowynski, podstoli Lwinnogrodzki, poseł Włwa Bractaw.
10. Franciszek na podasiu Janusza, podstoli, Czesnik Lwinnogrodzki,
poseł i Sędzia kapturowy Woiewództwa Bractawskiego
11. e Andrzej e Alexander Wielogorski, e Wicznik Winnicki poseł Włwa
Bractawskiego
12. Gabryel Porczyński Wójcik Winnicki, poseł Włwa Bractawskiego

13. Janusz Swatopelk. Hs. Bractawski Czterwartyński, poseł Miwa Bractawskiego
14. Antoni Maczynski, Brzegr. Grodzki Mennicki poseł Województwa Bractawskiego
15. Paweł Wojnarowski, poseł Województwa Bractawskiego
16. Franciszek na Wiedzi: Biedrzycki, Sędzia Kapturawy, y poseł Miwa Bractawskiego
17. Marceli Józef Książko Swatopelk Czterwartyński, poseł Miwa Bractawskiego
18. Walenty Orzechowski, poseł Województwa Bractawskiego
19. Józef Skarbek Kietewski, Starosta Kaho: poseł Województwa Bractawskiego
20. Franciszek Bekuski, Choro: Nowinogrodzki, poseł Województwa Bractawskiego
21. Józef Szaniawski, poseł Województwa Bractawskiego
22. Szymon Bykowski, Sędzia Trem: poseł Województwa Bractawskiego
23. Andrzej Swidziński, poseł Miwa Bractawskiego
24. Stanisław Skordziński, poseł Województwa Bractawskiego
25. Michał z Strzawa Krasna Mehacki, poseł Województwa Bractawskiego
26. Mikołaj Jaroszyński, Starosta Wyrzy,
27. Franciszek Janiszewski podstolec Świrski
28. Szymon Mehacki
29. Karimierz Szawłowski

Postowie na Sejm cetero letny

1. Stanisław Szczermy Łochocki herbu pilawa, poseł Bractawski 1790.

Syn Łochockiego Wojewody Mirowskiego, w młodym wieku jeszcze się nie urodził z Kromarowską, bez wiedzy ojca, który później dowiedział się, że Karat przez swego kuzyna Łochockiego Starostę Smiatyńskiego, z domu Wodzisławskiego, y utopiano w Kromarowskich Łochockich w stawie pod Młynkiem.

Pierwszy krok jego w instygach krajowych w roku 1790 poseł na Sejm - Był Generatem Artylerji Koronnej, Wojewodą Ruskim - S. Stanisława y Orta Nziatego Kawaler.

Wielkiego majątku posiadacz; wielkie sile i wagi zjednał na porządku kamierai w polsce 1788. lek ambiłny, y nieprzetamany w por; przywiązany do dawnej arystokracji sprzeciwiał się będąc po stem wszytchimi siłami, przeciw Sejmowi szanownemu, stanowiącego prawa; y które przez kruszytanie, zellaria, chciat nadat krajowi rząd stały, y monarchiczny, y wudawignac z anarchij auktorij tak dugo zostawał. Wiedzi Szczermy Łochockiego zgadzając się w widokami dursu Rossyjskiego, który zawsze w podległości chciat polski tryjmac, zwiazały z oaupećnie z tej potence - Sprawadziły, Szweryna Rzesyjskiego, y Bractawskiego do Petersburga; w kteremu zwiatach triumwiratu zrobił, y odebrauwy od Katarzyny II instrukcyę, y plan konfederacyi, oraz kupuły z tch tch konfederacyi cetero my przez Ministra Markowa, y jin ufrzytomności Katarzyny II cyfrowy, y podany, y gdy nie znajdowało się w akcie

wo ełkiej /: jntegryte des frontieres /: świętość polskich granic. jeden
z trzem wiatu Katarzynie II. pnetożył opuszczenie świętości granic
sama na boku otuwniem dołata do ełku, Ełym ełkiem Języczny
Dłoteki, wyiechał do Jass. y mimo rady przyjaciół, familij która
do niego wystała Stanisława Potockiego, który awszelnie majzba,
wiennieysze dawał uwagi, y okazał mu się jasi w. Mł. srech. Języsia,
my był rozbiór krajów pnet trzech Monarchoio sąsiedzkich, niemógł
przełamać kaciętości jego, i npora, umisioiny Ambicya, której rozum
jego kłaki nieoprawiać, poznać nie mógł, że nie byłto był języskiem
dworu Petersburgskiego, ale wra nanięciem widochu tegoż dworu
ełuby Dłotki.

W roku 1792. Śmiało xawięzali ekt Konfederacyi x swemi wspólnikami w Targowicy / Hłok. Przemysł, y Hłok. Brancisł. y manifest wydali przeciw Konstytucyi 3 Maja, y tej skasowania. Wojskami Rosyjskiemi wsparty - Wrocl do polski, akrok, wkrok xaniami idąc, mocą i siłą. Wójciodatwa, przymuszał do xunięku Konfederacyi - sam xwłodzony, cheiał te xwłodnicze. Katarzyny II. objętnia armieci w. Narodzie - stanął na przed xwłodzeniem Konstytucyi Teycie Konfederacyi w Brześciu Litewskim, y tam swo. rozkazy wydawał dyspolycyjne, do których najwięcej mwał spowobnosci i Tatwosci. ektęps do Teycie Konfederacyi, słabego y niedocydowanego króla Stanisława Poniatowskiego: xwałę Konstytucy 3 Maja, y mek tuem, y krwie xasturony Wojskowy, kiny honorowy / Virtuti militari / skasował. y xtorę Wojsku nakazal. x Brześciu przeniósł Konfederacyę do Grodu. tam p. kilka miesięcy pobytu xiałę Wydawaniem różnych rozkazów xwłodliwym krayom. do xwłodni xwłypsi i. kxy potenege rozbiwając polskę y król Pruski już xwłodzi do krayu pricchał do Petersburga, w nie xwłodziwym mniemaniu że Katarzynę nie będzie mógł xwłodzi prymreccenia jej wystawić. Nimna prxyjęty bez odpowiedi - xostawiający nąd do b. kony / Wrodzonej xwłodzi chłop oddali się do Hamburga, tam lat kilka przebywasy, adowie Daisawsky pis o nie Tach w xwłodzi swoj fortuny pacyróci do Dobr swoich Taleryna. w styczniu 1795, Katarzyną dala mu rangę Gen. an chef y Order Aleksandra Newskiego / dawci, odelrał mu rangę Gener. en chef / - W roku 1794. Naród powstał pod koseinsko. Ignacym potockim i Katarajem - xapozwany do sądu kinyminalnego w Wawrzawie - jako mniemającego się wyrokiem xostał xwłodzi kdrację kinyxny. Dobra / konfiskowane, y na furię / kharany, jako mniemający - Obrac jego na krecienicy prxybiły -

po śmierci Łony. sawiecy, ożenił się z Greczynką - którą daw
miej Boscamp /: Lasz polski /: I stambula wywieziony wiedeń
W. A. Kibla - Lecz dowiedziawszy się z Warszawy, iż J. Grabooska

Grabowska maten exas Metresa Królewska zacięła jest przeciw
niemu. Zostawit le Greczynkę, nihamienca podolskim. Wopiee Gene
rata Rita Komendanta Kamienca. Syn tegoż pokochał się
w niej, ożenił się, później porzuciwszy. Meza posła do Łobockiego, i
prieszedł z nim w Grodzie, i w Hamburgu, i rozwiódł się i
z chęcią w Swowie, dawny mow wprzeć maigłności Gruszkę na
podobu, ożenił się z nią -

Ostatnie lata wzgryzotach snimienia przepędził, zdrażony przez
Łonę - Ale mój najwięcej smierci przychytno, proceś z Łobockim
który od młodości lat, w domu jego wychowany, i taskami obdarzony. W
formował proceś, Manifest zawiść, i wszelkie w zacięciu listy pisane
do niego oblatował w listach. Kijowski i w kadomysku. Których ex
traktois do 2000 wyszło, sprawa była wtrąconie - za prusa Morsko
skiego -

Kadawano mój i zamyślat, Stanisława Poniatowskiego zwa
lić z Tronu i samemu wsię - Leż medowiedziwo - Jednakże w listach
do Łobockiego przez niego pisanych było wiele porożów - W biografii
Francuskiej, jest że był najępnie Grodzieńskim i podpisał podział
Kraju, leż w Grodzie na Sejmie nie był, kilka miesiącami przed Sej
mem wyjechał do Petersburga - zmarł w Tuleryach -

Nowa Jle Stanisława Szczęsnego Łobockiego posła Wroclawskie
go, Generata. Altyr Kijowskiej na Sejsy Sejmowej
24 Listopada 1788 o. miana

Taki jest los wolnych. Narodził się zbytniego ożenienia. Do zbytniego
przemysłu się zacięcia, i gdy o obromie jurej pomysła, jure się obromem
być jure, atę przedkosej o obywatelach myśleć przyzwyczajeni, dać
i odebrać wnosć, winić bez winy, przebaczać winy bez przychyty jest
prawie równo -

Znam ja te wady wolności, Kocham ją jednak więcej nad życie, bo
sto razy ma więcej przymiotów czei godnych, i szczęścia, których nie wol
nicze, nieznaję z Nardy - Kocham ją wolność, jakbym nie kochał życia
mój, mowie zawiść będzie, co serce znata obywatelską pełne mowie mi
kaze, choćby mnie winioną, choćbym się nie podobat.

Mowie będzie mi tak, jakby zbytniego obudromi letargu, bo obpożtku, i z
cia obywatelskiego, czei to co czei, i mowie co mowie będzie - Serwisami
będą mi ci zbytnimi i zbytnimi, i zbytnimi obywateli, jeśli przyszedł dzień w
którymbyś lub czei, według matę i osobowości, lub myśleć i mowie
Ola bierzmy zapamiętać, i kromie ja jure zawiść, jeśli mi bierzmy?

Swiadkiem nakonie będą Tron, i stany zgromadzone, przed którymi
prawdę mowie wazylem się, obywatelskie mię ofiary, i wtem exas nawet kiedy
przeiwymy w kromie zawiść się za interesem kplety mowie zawiść
Jego pańska, i prawda Tron jego życie mię gaboizmem do mnie mowie
na mowie, nie chęć i interesy prywatny nie mowie -

Prawde mówilem, cześć i cześć, że sobie wolny Naród ufać poro-
mien, zepółki mamy silnych rąk krocie, które czynić potrafię, póki nam
się porostanie krusze, którego ylemiesz i zbroję ukorwać można. Wolny
Naród aby chciał być wolnym, i swęśliwym będzie.

Tak przyswiewne i ~~nieodwołalne~~ ^{ogromne} Stany, powiem z wielkim w wieku
terazniejszym pisaniem: Polacy! jeżeli chcecie, aby was Moskale, lub
Niemcy nie podbili, czynicie tak, aby nikt z was Moskałem, nikt Niemcem
być nie mógł: czynię tę jasną prawdę przed Bogiem, Tronem Włch. Musi
i przed Stanem Przecypaspalitet, świętą czynię przysięgę, że żadnemu Mo-
narzcie stawię, i żadnego poddaniem nie będę, jeżeli los upłity, a bar-
dziej może, winy nasze / bo zbawić ją możemy / Ogule ostatnią przywidzę, i je-
śli tak szczęśliwym nie będę, abym Ojczyść ziemię, krewią moją zardzielił,
i w jednej upłity zagrzebuję ~~na~~ winię, pójde z drwiciorgiem dzieci za-
more, wjną, cześć Juiata, aby wolnie urodzeni, wolnym oddychali po-
wietrzem, krynac hańbę jmiemia polskiego.

Opuścilem już róz przodków w wicki Jiedisko, przeniosłem się w
Dzihszę, lew z wolności, nam pozostało krajnie, wszystkich nawet
wyroczyć potrafię, gdy wolność, w której opatrność mi się urodzić pozwoli-
ła ubarzona będzie.

Jeżeliby mógł ten słachetny Naród być podobnym do tej lekkiej
trzeiny, która by kładę powiew na inną, nagięta stronę - Będziemy
razem podobni przyswiewne ogromne Stany, do tych nieprzeżytych
dębów, które już tysiącami oparty się nawatom, i których nawet i
piórny mykaniem nie potrafię.

Zręczmy teraz podległość, ale się nawemni nie wiążemy więcej, nie
obieramy się na wszystkie strony, patrzymy na siebie, chciemy
być zgodnymi, odrzucamy nie chcę, brzydą się jutrzyga. Niech Lginię
pamięć tych którzy na Wpółkiamkóu cudzego wryć smieli Lotniera
z otworzyli wrota. ^{Przylitej Ludrociemcom}

Mamy króla, jest Naród, i nikt nie wstrzyma Nas, i wstrzymać
nie potrafi, abysmy nie stawali, wkrótce, w rękach Narodów powa-
żnych, jeżeli sami sobie przekładac mi będziemy.

Jest zapas prawdziwy w Narodzie, i już Święta miłość Ojczyzny
daje się urocze, nie tylko męskim ale i Niecierścim Jrcem, Obywatelka
Dzięciorga diatek Matka, chce być tylko strajną, ich emoty, ruc-
te blyskulki, które bardziej niż mi walnie, zdacie powinniśmy
klejnoty swoje na potrzeby Przylitej apiaruie. A ja szoryca się
nie tej jestem Mężem Obywatelki, za te klejnoty 10,000 sztuk broni.
Do Arsyntatoio Koromych przystawie przynieskam - i to na przyszytych
Sejmie ordynaryjnym, lub przedrej, jeżeli tego ujęte potrzeby okazać
mi namowam.

Teraz przysięgam, że tego, co jest cypnaw naszych trepię, sądzi-
bym że chęć dobra publicznego potrafi ułotić, i zgodnie wszystkie

wszystkie punkta Komisji Majkowej, i że jako najrychlej przystąpimy do tego co jest prawdziwą potrzebą Rzeczypospolitej. to jest, do Młodzieństwa Wzrostu, i podatków mu starczyających, na tegoż Wzrostu utrzymanie

1792, 2° Stycznia: Wzrostu - Kupia listu Stanisława Augusta Króla Polskiego Do Szczęsnego Potockiego Gł. Artylemgi Koronnej wyjechał z oryginalnych etulografów wczesnych znajdujących się w Bibliotece Starożytnej Ks. Romana Eustachowicza Sanguskiego.

Nie Król ale przyjaciel do Włosa pisze, prosi, obliwuje, zabliwuje abyś powrócił do Ojczyzny, do przyjaciół do Współobywateli.

Proszę Cię o to bo jestem przekonany, że twój powrót, wielkim dobrem stanie się dla Ojczyzny - Dla niej mój wiarę, zdania, kroki, i zamysłów jakichkolwiek, byłoby dla niej już nie raz szkodliwym, będzie czyni więcej gdy to mój mój, do czego Cię wzywam, dla twój własnej chwały.

Pomnij, że jeżeli statusem wpnie się w życie, jest przymiotem całym w zamiarach istotnie dobrych, zewnętrznym jest mi również - Straniac się dla sprawiedliwego zżerania Małki Ojczyzny.

Ojczyzna powinna mówić że cała gdy Król i Sejm, i tyle pisem delegacji, i zaproszeń nawet wjedną, taką bliskie i najdalej części na rodzie - Ta mowa Małki Ojczyzny, która Cię odwołuje do siebie, nie jest w sytuacji w której był Rzym względem Koryntian.

Ani ja, ani Naród, naszego mi zmięciem zaniżam, bez żadnego interesu, Osoby lub Domu mojego - Naród to zna, i jest na wszystko wrak zewnątrz determinowany - Ale mi, i al twój enotliwej duszy, która sama będzie cierpieć srogo, gdy mnie nie usłuchasz, a która mi podziękuję zapewne, gdy mi się staniesz powolnym.

Stanisław Augusto Król
Kupia odpowiedniego listu Szczęsnego Potockiego na list Królewski - pisany 2 Stycznia 1792.

List Wł. Mł. Pana mego młodzieńczego. 2 Januariusz pisanym, adres w ręk Gł. Majora Potockiego oddany, rozważa mi nie niezmiennie, raczyłeś Wł. Mł. wyjechać nie niejako Król, ale jako przyjaciel do mnie pisać, Króla mego przyjaciółem czuję się być wartym, bo zensze wierny i przywiązany do mego nie radziłem tylko to co Rzeczypospolitej zmożnie, i jej wolność utwierdzić mogło, zaden aly Wasza Wł. Mł. miał chwałę odnowienia Rzeczypospolitej, ale nie tworzy mocy Samotadnej.

Gdy Królu Najasniejszemu raczyłeś mnie pisać jak przyjaciel po zmił Dobroliwie, abym niezapomniał na moim ^{winnego} Królowi uszanowania, mógł wewnać na obronę Rzeczypospolitej tego polaka, co pierwszej nix był Koroną ozdobił Kochań Rzeczypospolitej, i okazał się sprzywierzaniem do wolności.

Gdybyś był Królu Najasniejszemu Dotąd w tym stanie równości z nami

z nami, odwołując się do serca Włochów, co byś był mógł na tę ogromną
moc wykonawczą Tronu rewolucyjnego 3 Maja przysposobioną, co Apłeta
w Monarchię przeistacza, co byś powiedział, że te ciemna i niewiadoma, ni-
komu sukcesja, co tylko ma to być dobra, aby nie w Europie poiar wojny
wzmieść, co byś rzekł jako Słachcie polski, na tyle nietych stanowi temu,
co Rzeczpospolita tworzył przywilejów, ta tegose umyślna Włch. która się
wspieraniem mocy Tronu okazała, była by za Rzeczpospolitą, za wolność
za przywilejami Słachectwa pewny jestem; wielka liczba zblakanych
zwyrodniałych odwieść by Włch. mi zdawała; ja Królu Najasniejszy tak my-
ślę, tak czuję, jak Włch. nie królem byłby, i jak byś był mi ślad, i czynił
w podobnych okolicznościach, gdy byś nie był Królem

Nima tutaj ni Prymus, ni Koryolana, który w świecie może może
oskarzać o chęć umiarkowania Rzeczypospolitej, ja jej przyporządkuję i nog,
Włch. się dopracuję, a dopracuję się u Króla Polaka, co Rzeczpospolita
kochać powinien, dopracuję się u Króla światłego, który jaśmi widzi zapewne
wyjątko nieszczęścia, kiedykolwiek Naród poddany będzie, dla utrzymania tej
Monarchii; co śmiało rzeknę trwać być nie może?

Wielkim być potrzeba, aby potrafić podbić sobie Naród, dokazał Włch. tego
ale nie pierwszy jesteś nawet, w tym wieku co to dokazał, śmieć Królu Naja-
świejszy większym być, być jedynym w ciągu wieków i przywrócić wolność
która jednym słowem Włch. powstać może, Nikt ustanowienia Rzeczy-
pospolitej nie broni z Mocarstw Europejskich, nie będzie rzeczą nową - bo
od wieków Rzeczpospolita była polską; Monarchia waga Europy odmieni,
i niżej się osłabnie ugruntuje, kto wie jeżeli zgubę jmiennia polskiego nie
przyspieszy, nie upor, nie zapas Demokracji szlachy, i mody,
władze sercem miodu; Ojczyznę i Króla jako głowę Rzeczypospolitej
Ojczyznę, i Króla kochającym, rozsadek zimny tomi dyktuje, co pisze
Włch. obywatela mądrego, i jego dobre serce, niech mię sędzi sądy, a
pewny jestem że ma tym nie straci sądzi.

Kopia listu wstawnego Szczęsnego Potockiego
Generata Artylerji Kierownej jasanego do Kataryny II
i pisał Bractawskiego

Tres Gracieuse Souveraine

Letre le plus parfait de la nature l'astre
du jour de laisse la moitié du monde pour
éclairer et rechauffer la seconde Vous seule
Grande Souveraine doué de tant de qualités
de la Divinité Vous êtes présente aux extré-
mités les plus éloignées de Votre Empire par
votre puissance Votre justice et surtout

Włch. i Kierownej
Kierownej
Kierownej
na E. Sangworski

Votre bonté. Vous Protéger les bons Vous
reprimer les méchants mais Vous pardonnez
aux faibles. Les, innombrables sujets de
Votre Majesté Imperiale n'ont qu'un
vœux à former, et ce vœux est notre prière
quotidienne, Dieu bienfaisant, donner à notre
grande Catherine la seule qualité qui lui
manque, Prêter lui Votre Immortalité
et le monde sera heureux

Très Gracieux Souverain
De Votre Majesté Imperiale

Le plus fidèle le plus attaché
et le plus reconnaissant de
sujet Stanislas Felix Cmt Potowski

List pani Kossakowskiej: Ciotki Szczęsnego Potockiego
pisaney 1. Lipca 1791. do tegoż Szczęsnego
Potockiego. Generata Artyleryi Koronnego i posta Bractwa:

Lubo napomnienia starszych mało co znaczą w dzisiejszym wieku
dla tego oni nieporwinni milczeli i zatajali młodszym prawdę - powiem
ja, Józefowi z szczerością dawnego wieku, nie obwijając rzeczy w ba-
wetne. Nawidziłem mię, Józefowi wkradł się napaść przed zachodem
się Sejmu, z ukontentowaniem witaniem Józefa w domu moim,
lecz to ukontentowanie mi długo trwało, dostregłem ja w rozmó-
wach z Józefem, iż na zgubę swoją, na Sejm do Warszawy wy-
biec się, niepodobata mi się, złytnia Józefa refność w Moskwie-
skiej dla Pracy polskiej protekcji, i ubolewaniem nad tym że
Józefowi kijowski oczarowały pieczary, i stawili mi się, zaraz przy-
kłać kija Józefa i brata mego, tak samotnie od Moskwy oszukanego
Przeto się to wszystko w czasie kiedy po Sejmikach jęki Józefa miarko-
wać mogłem, że Naród który miłknie w Józefu, pokładał nadzieję
wcale jawniej i dołnie myślał, przypowiedziatam więc Józefowi, że
się na jawnich oszukaj zamysłach, to i przyjaciółom jego mówić tam
i tak się w rzeczy samej stało, wystawiono Józefa na czere partyi
Moskiewskiej, i całej Konfederacji, wpadł Józef w podejrzenia, w

w obmocy, na konie wypadłszy w zgrzyotę, y chorobę Sejm porucił,
 rzecz tu nowa mi poista dla mnie była że Jwłan któremu adrowie
 nie dorwałato pilnować Sejsyi Sejmowej, y interesy publicznego,
 podałę ję Komendę wojska na ukrajinie, y strzeżenia granic Rplitey.
 Lecz i tam nowu listami. Do Generatów moskiewskich nie potrzebnie gło-
 nemi, nowa na siebie sięgnąłeś pociski, y tyle zgrzyot zamekonię Pol-
 skę porucił przedsięwzięć. Stabos Jwłana pokrywata ten wypadek, lecz
 kiedy listy Jwłana prawie wszystkie publiczne, druki, pisma az nad to
 przekonywały wszystkich że Jwłan na fakolną zapadł chorobę, a
 niechcą Sejmować w Ojczyźnie, Sejmować za granicą, ganiłam ja
 to wszystko bez ogródki, i mówitani, jak owo Chłop - "ze siadę z miejscem"
 i na ambonie stawać pominię "poco pierwsze obywateli obierali by do
 stwo gdyby Ojczyźnie radzić, y strzyć można było przez same listy i
 i poezję - Nie jeden od domu Obywatel pisał się, jak to buć more, aby
 Jwłan Polocki, lepiej zdaleka wiedział jak my zbliska, y co to znaczy że
 maczwałt Dzwoni, a od ratunku nicika, odebrałam i teraz drukowane
 Jwłana listy, we Lwowie pod kopertą Jana Wołańskiego, sekretarza
 Jwłana mówię, że pochodzą Jwłan będzie z Łatka, który nie ratował
 dla swej Ojczyzny, ani pióra, ani atramentu, dochodzą mnie też wiadomości
~~że się~~ że się Jwłan z kraju wybierał, y wyemigrował to znów, w liście Jwł.
 do Króla pisanym y wydrukowanym, pisać nie mogę, jak przy tej de-
 minacji, poruczenia Ojczyzny, los jej tak bardzo Jwłana obchodzi, jak
 Jwłan sprowadzić się może uprosić do tych do których mówisz, ja wy-
 mię, i krapi dla mego pokoju, lecz wy który porostacie, kłócicie się,
 swarcicie się, gubcie się, dla waszego pokoju - Przebieg Meści Pana
 Generale, czas się spamiętać, postem Jwłan jesteś, pracując z druziemi
 a jeżeli rozumiesz, że proźnobyś radzić, i mówić, toż się chcey przekonaci
 że proźno radzisz i piszesz, nie listy Jwłana dobrego niesprawując, tylko
 somnolaię, nieprajaciół, a nie chętnym ku Ojczyźnie dać chęć, ob-
 miany i zamieszania jakiegoś - wielki Jwłan rachunek sam Bogu
 oddasz, jeżeli pogodzić z daniem moim, a po nieważ w pismach Jwłana
 często znajduję wzmiankę o prośbach naszych przypominam Jwłana
 iż ja bliższą bytam do Jwłana zycia i postępowania ich, a latami
 memi bliższą iestem odwiedzić ję w chwałę wiecznej w której spoczy-
 wają - Bogdajbym tedy nie była w przypadku domię ję że Ojczyzna
 zginie, y przez kogo zginie, wiek mój wiadomy Jwłanu może się
 z niemi prędko zebrać, y przedzą mi Jwłan ichra zbezczesz w polsce
 bo jedna przeda nie wdata się w Galicyi - Chciey Jwłan być wy-
 perswadowanym że zostaję z wyrażeniem moim rzetelnym na zaw-
 sze - z oryginału znajdującego się w bibliotece Ks. Romana G. Sanguskiego -

Ciotka Jilniray, dloja
 Rkmatony

sobie potowinau pocztu słuch swoich, a drakunów potowinu pocztu strzebników swoich jako mnoho ich swoich ku strzebie ziemskiej wedle uchwały Synu Wileńskiemu starosty powiatu z Dworiaty kłau, Desiatko, kłau a zbragnu do Marszałka, Wotyńskiej ziemi Starosty, Włodzimierskiego Książa Wasila Konstantynowicza Ostrożskiego do Bractawia postat, i tam eia postanowili welić na tomie pewnym roku wtyżden po Świątce Sij, zao mymi przychynam. toho roku nieomieszkawajemy i budowy na tom postawie nin pod prawem i przestupstwem Książa Wasila, postatki naszymu pisać welić niechcie. Od tąd nie zierdzajemy aż do tych czasow poki z pomocem Bożem tot Łamok Bractawski zbudowan budet. Jeszcze że i na toie rokawa nie na ziele. ku tej piłni a wstępnemu postawu ziemskiej na tej wyjście pisać my rok potowicy pocztu słuch swoich do Bractawia niepostat, a chotia malo tot rok umniejszyć, budet pewny za takowoe niepostupstwo swoje nie taske naszymu Gospodarstwu i niemy jnym jedn wedle Statutu kłau budet Konocno od nas jako taxowy ktorzy w strzebie naszym i ziemskiej omieszkawanie wzywały smieły się wzyły. Pisan u Włocławka pod let Bożego Narodzenia 1552. Indicta 13° — z dokumentu Archiwum Łaskiejskiego Kłau Sanguszkow).

N.1. Listy Zygmunta Augusta o wkróceniu Tatarów, do Księcia Romana Sanguskiego. Wdł. Bractawskiego. Hek. pol. Włocław.

Starosty Włodzimierskiego Książu Romanu Fedorowicza Sanguszkowicza. Tych czasów pisał do nas Starosta Bractawski i Winnicki Książ Bohusz Fedorowicz Korecki powiadając iż w miesiącu Kwartaria siedemnastego dnia w Niedielu Tatarowie u państwo nasze przyszli z łutem wielkim męce Chrzestnikom a Winnicowi, niektórzy z ludzi zechon ołuczynawszy się wtorchnut byt u Włocław Winnickowi, i tych ludzi strzebniki ich kłomili i sześci żywych poimali, te tedy wiecnie powiadali jakoby Carewicz przyszedł a z nim idel tudy trzydziat tysiat i mając się zechon po Włocławowie zanimaby. Otem powiadali bez kłado o mieszkaniu z Łamem naszym Włodzimierzem a ludmi swoimi a panom Wojewodom Ruskim, i Wojewodom Kłouńskim, Kanonem Grygoriem Chodkiewiczem, i Książem Iwanem Fedorowiczem Czartoryskim, ktorzy cłmo do wsiu Włocławowie ruszyli się welić, Starostom Bractawskim i Winnickim Książom Bohuszem Koreckim i sinzymi Starostami i Diakawcami Łamkow naszymi Ukraińskimi, wriawszy Boha na pomoc nam Gospodarom i Bożymu polityi słuszstwu starostom sia, a to jakoby byli ludzie nepřiatelskie państwo nasze cioto nie wyszli. Pisan u Włocław 1554° 28. Januar.

rady dobrej ku wynalezieniu środków jakoby nieprzyjaciela Wkr. M.
 moc starta była, wszego dobra słusznie nam potrzebnego według prośb
 naszych dodać; ale nie będzie li taki Bożej i starania takiego Wkr. M.
 mojego miłościwego Pana, które by się zgadzało z postępkami sławnej
 a świętej pamięci królów polskich i książąt wielkich litewskich
 przodków Wkr. M. za których panowania nie tylko że Czerkasy od
 nieprzyjaciela obrony, ale też i rozszerzenia swego w granicach Dosta-
 pita, stało tylko, że zawsze pod jednego rządem i sprawą Pana była
 tego to starodawnego wyzyskać zdumy się teraz puszczili, a obronę kraju
 nie na jeden rząd i postępek osoby suwer. Wkr. M. zdawiesz według,
 tej starodawnej przypowieści i sił historycznych świętych ^{kościół} odarli być
 i to państwo mając obrońców wiele, wdawony szerokości granic
 swych którą byli przodkowie Wkr. M. potoczyli, ściśnienia coraz
 większego od nieprzyjaciela Dawać, nato panując rządził Wkr. M.
 on starodawny wyzyskać zawiść, aby niewielu obrońcom rząd i
 postępek ku obronie puszczon był, iedno aby wszyscy pod rzą-
 dem i sprawą Wkr. M. iednej osoby zachowywać posłuszeństwo
 i łowność. Pod starostwem suwer. iednym Dobrymi, radami,
 uczynkami państwa Wkr. M. bronił; gdyż jeśli Pan Bóg nie wie-
 lom ale iednej Osobie Wkr. M. nadał to państwo, które w pano-
 waniu mieć racysz, w pogotowie ku obronie rząd i postępek
 iednej tylko Osobie Wkr. M. należy czynić, a z wiernymi pod
 Panem iednym miłej Czerkasy suwer. tak bronić jakoby ta
 w owym ograniczeniu została, jako przysłał od przodków Wkr. M.
 nieprzyjacieli wtedy tak taktowej pociechy i korzyści z niej nie
 odwrócić.

Mnie miłościwy Królu aex nieprzystato przed starszym tego czy-
 nić a tak w tym bezpieczeństwie ku Wkr. M. memu miłościwemu
 Panu pisać, ale że na Ukrainie mieszkam i zawsze patrzę na wiel-
 ki upadek państwa Wkr. M. tego tedy zalecać a pomagać im przodko-
 wie nasi którzy się pierwój urodzili w domu moim Sanguszkowym
 poczem żywały swe kłanali pod panowaniem fortunnym prze-
 dków Wkr. M. mojego miłościwego Pana, i leż z domu tego rzą-
 dzę sobie abym w tym takie strony przysięgi mojej nie naruszenie i
 suwer. Pochować i zycia mojego poczem dekonaniem Dobry
 stawę po sobie zostawić, a tym Daj Panie Boże aby Wkr. M.
 mojego miłościwego Pana Dobry iednego w sławnym a
 fortunnym panowaniu jak najdłużej oglądał — .

pisane w Odroerku 2 Maja An: Do: 1568. Wkr: Mosi moiego
miłosierdnego Pana najniższy służba.

Roman Sangusko Woiewoda Bractawski
List Zygmunta Augusta o zwycięstwie nad Moskwą -

Woiewodzie Bractawskomu Starosti Kijomirskomu Kniaziowi
Romanu Fedorowiczowi Sanguszkowiczowi. Dan nam jest list
Waszej miłości na którym wypisacieś nam dostatočno oznajmu-
iemy że nieprzyjaciół nasz Wetyki Kniarz Moskowski toho
proszłego miesiąca Julia wostat ludu swego semnadcati ty-
siacy wpaństwo nasze Wielkie Kniazestwo Litewskie, koto-
re i rozkazania jego i posiadawcy nie zbrońie xemliu naszą po-
tockojw położyli się na wrocyszcze Suszy, i chcieli tam Za-
mok budowaty a nad nimi Helmani byli Petr Semenovick
Serebrenyi, a Kniarz Wasiliu Walecki, Kyrhoryi Koliczow, Ty-
mofiej Krepotka, i Iuryi Tokmakow, o czem Twoja miłość
miejemy pewny Szpeky wziat Boha na pomoc i sprawiedliwost
naszą, mający od nas rozkazanie boronyty posiadania państw
naszych od toho nepřiatela obstawyusia i Starostami i Kozmi-
strami naszymi i ich Towaryszami i powinny wiry i poddano-
sci swojej ku nam Hlspodarowi i Reczypospolitej, Ludi i
Helmanow nepřiatelskich Petra Serebrenoho, Waleckoho
Koliczowa, Krepotku, i Murata Tataryna koto-
stawiwszy Tokmakowa na Suszy i drugichy ludmi dla
budowania Zamku wpiati wewstwach przed tym Suszem
położyli się byli na odseczu. Tychci za pomocnoiu Bożiu
i Jeho miłosierdiem ubechszy czynnostiu swowiu wsich na-
koszu, na gotowu poraził, kdesi tyi Helmani pomeneni do
smerti sct pobiti, i wes obow nepřiatelski, kwni, xbrri, zotito.
serebro, i xowseiu ich mająnostiu list wxiaty, i wiarszin żywych
niemato deti Bojarskich xacnych s toho ptoiszeza i sebe mające
chotiaczy ich na zmek zwycięstwa w budy do nas postaty a
Tokmakow koto-ry dla budowania Zamku na Suszy był zo-
stat i inszymi ludmi, styszeuxi wpiati wewstach tct kryk meiy
waiski, do ostrowat na ozera po derewu scto było, na budowanie
zawexeno ubik i tam iemu x tysiacxa ludi poturuto a koto-
roho bys chotet jmieti w rukach, ale miał diet s soboiu semnadcet
krom hakownic, i rusznie, a naszą strelbas ieszeu nieprowadzo

na była. Temu esy na lot czas dosylnychny nymato, i prosisz
 o posilok ludmi i strelbami na meho i dla ubierania swoiho kopy
 nepriatelski lud weliki do Wotocka i do Uty przysot i wczas bolszy wy-
 stu pygnut i do Lub wylubich zbirajusia. Tak my wygnajusia
 przed Majestatom Bozym na takowoe miltoserdie iho swiatcie koto-
 roe nad nami miltuieci nas s samoi Dobroti swoiey Boskiey pokazu-
 iemoi, pokorne diekujeci cress a chwatu wydaem, kotory iako ser-
 cewidiee wyxrensy miltosiwie na sprawniedliwost i userdnost nasze re-
 chmo nigdy na krowoprolitie Chrystianskoe Nepriatelowi pryczyny
 nedawli, i iho wlasnosti posiedati ne iskali jako on dawna chynit
 tymie i teper zwiirskimi podstupki swoimi, chotet i chocket posiedati
 panstwa naszy zwlaszcza ubespecywszy posty swoimi i czerex usta-
 wnye peremiria do schozenia ich s obudwoch stron wojny newszczy
 natey i ne uskupowatysia w zemli i w wody panstw naszych, za to San
 Boh ne sitami naszymi w kotorych my nedufajem, ale zawsze w milt-
 sierdiu iho swiatym nadzieiu mieli esmo i maem uchylny was
 wiernych stuch rycerstwa naszeko biczom nad nimi, jawnoie
 pomstu i moci swoiei Boskoiu nad ludom eho okazaty iest racyt.
 Spry takoi Tasci Bozoy kotroiu ix esy umet z woli iho swiatoi
 wladnati ku wiecznoi Slawi naszoj, iako wiernaia rada nasza
 wspomniawszy na zadenoi urozenie swieie i znacnyie postupy
 prodka swoiho ku prodkom naszym, neopustit esy prouwity w
 domu swoim Dobroho osobi wspomniania teper i napotom budu-
 cym pryczynaniem zastuch takowych neposlednich a z nich i
 tehoj tuiw Slawie i nakomitoj s swieiej miltosti nam Hlospodaru
 i Rechypospolitoi okazannuie, neinak Jedno z wielikim pochwa-
 leniem wdiazni twieej miltosti prymniem prosiaczy za to Sana
 Boha aby s miltoserdia swoiho budueci obroncom i szexytem wojsk
 naszych, tym bolsze szcraścia nam takowoho uxycati i twieie
 miltost mocociu swieie nad nepriatelem naszym podpomahaty
 racyt, jakoby sia ruka nepriatelaskaia w panstwach naszych
 bolsze ne szexyta, szto my maiuci na Taskawoi loaxnoste na
 szoi Hlospodarskoj za tuiw chynniem, pilnuiem, i wiernuie
 Slawie twieej miltosti ~~agaxaxaxax~~ ~~axaxaxaxax~~ Tasko-
 iu naszoim Hlospodarskoim pod kazdym czasom na osobu two-
 iej miltosti wyxnowaty budem, a na sey czas na znak Taski na
 szoi postati esmo twieej miltosti weleli skarbu naszeko Zlot-
 klawie na szatu czerex dworanina naszeko kotoryi bez omese-

o mieszkania tam pojeźdź. Przytom zalecaasz nam twój miłost w
 tomże liście swoim Dobrych Stół Dworów i robotników naszych Książa
 Konstantyna Wierchowickiego Książa Samuela Łabariskiego, Su
 ria Tyszkiewiczów i rotmistrza Jana Wileńskiego Hełmana naszego naj
 wyższego Wielkiego Książęstwa Litewskiego Starosty Horodniewskiego
 Pierzawcy Mohilewskiego Jana Krysztowa Alexandrowicza Chodkie
 wicza nad ktoroimi byli Honorarnymi strażnikami cho miłostki Książ
 Dimitri Ruzynski i Luk i rotmistrza Karsztelana Łotockiego Starosty -
 Brzeskiego properskiego i lewelskiego Jana Suria Zenowicza i rotm
 Książa Suria Sokoliniego nad ktoroimi był Książ Borys Lu
 kowski, i Robotników naszych z rotami ich Martina Charłinskiego
 i Benedykta Demitrowskiego, Woruchnika Rusockiego, Robotnika
 Czechy, ktoruż nie mniejsze wystawit twój miłost na tomże pisa
 niu swoim wiernych poddanych naszych, Jwana Olszarowicza
 Strzebnika swego a brata Jędrza Maskiewiczów Towarzysza Książ
 Wierchowickiego, a brata Jędrza Towarzysza Książ Łabar
 iskiego ktorych jest nad poczty swymi Kozackimi ustanowili byli
 i Robotników Kozackich Pecherana Telien i Dmytria Telien
 z ich Kozaki nad ktorymi przewodniczył Jwan Olszarowicz, W
 tom esmo wszystkim wyrozumiełi słysze twój jako z wry i chęci
 swojej miłostki nas Pana swego i Rzeczpospolitą można
 przeciw ludu nepřiatelskemu zastanowiwrszysia i nelić i chęci
 rozlitia Krowi i zdrowia swego za Boga pomocnoie niechła
 waić i chęci na wetyłość wojska nepřiatelskiego ktorogo było
 bolsze dalekożdy przeciwu sebe za roztropnoie a czujnoie sprawo
 iu twój miłostki takowemu znaczeniu postuluć z upadom
 nepřiatelskim ludu wrymili czym naród tego państwa naszo
 go wielkiego Książęstwa Litewskiego odobiti szto my o nich
 wdziacne przyjmiam a ktorogo wedle wainości zasług i
 osob wspomniati a także nasza Gospodarskiej miłostki cho
 chem Jakoż na sej czas Dworów i Robotników naszym
 ktorych esy nam pisaniem swoim zalecaasz, postali esmo
 weleli z skarbu naszo żatowanie na znak Taszki nasza Ho
 spodarskiej czerx dworzanina naszo ktori w ryche tam
 pastan budeł. Aksamiu i Namaszku na szaty czo twój
 miłost, widetu w tym liście naszym najdziesz. Szto sia dołyży
 posilku ludmi jednymi i pszymi, dietmi, porochy i jmnou
 strzelbami czymby mógł Tokmakowa z Suszy zhaniały i

i hruntów naszych boronyty gdyż spodiewa się swoia miłość o
sieczy i ratunku jemu xpołocha, ~~smutek~~ s nebesieczności
swoiej, także i o zabudowanie Cerasnik baczyć toho potrzeby iesli
na chasy Nypriatel osadytsia i zabuduiet Samoh, jnowze w tych
dniach Pana Hetmana Wielikoho o sem x Horodna wopred wy
prawuie w ony kraj, wsim też jako na kwalt do ieho mito
sti na miasto oznaczono, zebraty i pospieszytsia esmo weleli
Tohdy obowsim rozkazem esmo Panu Wileńskomu jako Het
manu, na Altu czerex pisanie cho tobi oznaymit ludmi i strel
boju bez mieszkania posilok i xnacny ratunek uczynity, a twoia
miłość wzywajuci Boha miłostiwoho na pomoc skotko tobi do
pomocy wacy sprawuieci sia wedle czasu i potrzeby i nedopusz
czajuci nehratcloni tym budowaniem wpaństwach naszych
korenysia zachowat sia wo wsim tak jako Pan Wileński two
iej miłości oznaymit. Visan w Horodni leta Woxeho Nawxi
nia 1567 Misiacia Auhusta 11 dnia.

Sigismundu Augustu
Dei Ft

List Hymnuta Augusta dozwoleniem przyprawdze
nia Jencow —

Woiwodi Bractawskomu Starosti Kytomirskomu knia
zin Romanu Sanguszkowiczu szto twoia miłość pod
~~sprawa~~ pisat do nas xadzajuci abychmy tobi pozwolili
zostacuiemy przy Starosie Orszańskom Panu Filonu Kmi
cie, wsie ludi kotorych twoia miłość pod sprawuie swoie
iu maiesz, do na Hlopdara na czas maty iechaty i tych
wianioio kotorych przy sobie maiesz przyprawdity i
w niekotorych rzeczach wiadomost nam i sprawu daty ino
aczby pod tym czasem nebesiecznym et tol tam x Ukrainy
twoiej miłości naradzaty nechodilo i radne bysmy to widieli
zebyś esy tam porostuiemy sturk naszych Hlopdarskich
i Lemskich, wedle poczatoi chuti swoiej pilen byt, niżli
rozumiiejuci iż też toho potrzeba iest, zeby u nas Hlopdar
ra tobi pozwolacim, twoja by miłość wsich Rotmistroio
przy Starosie Orszańskom Panu Filonie Kmitie zоста
wuiemy i tak jakoby to miście kotore jest ohoto

okolo Grasnika' zawsze wzdobro' uboroni' i bezpieczensti bylo
obwarowanyszy, wlehee na czas maty' do nas Hospodara i chad
itych wiarniow ktorych u siebie sebiemaiusz ku nam przy-
prowadit, adnoz bys sie miedotho przy nas mieszceuicy opiat
do tych ludzi wernut bo jedyz to pamiataniem ze Panu Filone
z nicholorymi braciubylci w sprawie kutarcie meze sobojie
majut rok zaurity przed nami sia popryiechanie nasrom
za tyzden przypadeit tohdyby iemu opiat do tej sprawy
nucinomue roku pospieszty sie potrzeba, aby w tom jakoi trudnosti i szkody nie
wiyt, a my opiat tebe do tych ludzi stuzebnych narad odprawili, a ktoru ter
z Podmistrzami i wsiemi Towarzyszami ktorzyie tam jest do nas odjedrzejuci
postanowit i upewnit izby oni nihow otlat do przyiechania twoiego neroziendza
juczysia nam Hospodaru i Rzeczypospolityj i wrodo porzady chuti powinnosti swo
iej wiernie stuzyb, tak jako wiernymi poddanym naszym materyst pisan
w Trubach leta ot Woroho narozenia tysiacza, piatsot szeszoesiat semoho
Mesiacza Sentybra Dwacat szeszoego Dnia.

List Zygmunta Augusta z poleceniem zaplaty Wojsku.

Wojciechu Bractawskomu Starosty Dyplomarskomu Derzawy Rzeczykomu
Kniaziu Romanu Fedorowiczu Sanguszkowiczu. Dnia ninesznego
wspiatnica Mesiacza Marca Dwanaatcatoho Dnia dan nam iest list
Starosty Lemelskiego Marszałka Lemskiego wielikoho Kniazistwa Litew
skiego Derzawey Wotelskiego i Telszenskiego Pana Jana Jeronimowicza
Chodkiewicza w ktorom cho miłost' wypisat do nas o wsem postupku
i jakim obyczaem okolo dobywania toho Zamku nepriiatelskiego Mly kry-
nen byt i o jakich tez przychyn ot toho zamku Dieta wie i cho miłost'
otkiahnuty umyslit, czemu esmo spisania i cho miłosti dostatočno wyroz-
miewszy, baczym to i na chuti, filarsti i na rostopni sprawie i ryceli
wym staraniu waszej miłosti, Rad naszych ktorzyie iest na tej stuzbie
naszej tiazkej w tom niexcho mieschotito i nie resito. Ale i bez przytku
takowaiu trudnosci naprod waszej miłosti, potom i wseho Rycerstwa przy
waszej miłosti budueraho zostata, to ni exom jinnomu tolko woli Worij a
neszerastiu przytati musimo a posterehajuci i wpered wsiatko nebespekno
sti ot nepriiatela, rozkarali esmo pisaty do Pana Wileńskiego Hetmana
Kijnyjszeho wielikoho Kniazistwa Litewskiego Starosty Horodenskiego
Derzawey Mohylewskiego Pana Gorythoria Alexandrowicza Chodkiewicza
zeby i cho miłost' z Panem Starostou Lemelskim i waszej miłosti rada
mi naszymi kochdy tam do Worysowa przyidete spólnymi namowami
ludzi

Ludej stwiebnych Do toho wel'ieby oni natoj stwiebiej Dla ubespeczenia hranic
zostali, chotiaxby, wasza milost' upewniajucy ich o xaptatu i listy swoi Lapis
nys im Dali do exeko zeby i tuiwac milost' x mesta swojego pilne przyczynisic
to kiedyz wsi stany okolo xatohi za wskazanem naszym pierwey seho w Boryso
wi budowy obmyslaly ne choteli trzymajucy sie stym na Soym, my wie
Obym w Hecrodnie! w tyden po awetye dniu przystym swiatom jk'adacem,
x cam i listy narzy Soymowic! Do waszej milosti rad naszych i wo wsi po
wieti niczoko ne mieszkajucy postany budut, nakotorem Soymu budet i
porozumiewszysia Wasza milost' rady narzy zbanom Wileńskim okolo czo
ho esmo ieho milosti pisaly Kazali tyi ludi wedlug baczemia swojego rocto
izte po takowym miejscam, zeby im w tuteznem Panstwie naszym wexde
takie i do Infant iestliby ludi nepřiatelskie tamsia obernuli, Dostajucy
oborone medaleko byto czynity, posterehajucy netolko aby tot nepřiatel w
wostawszu wyyska swajego wpanstwo nasze spochuszeniem ziemi i
Lanowic szkody nieczynit, ale kiedyz jemu tak sporo budowania Lam
kow bychodyt, zeby tez na ktorom mestie jaxke xamku ne zabudowat,
probo kiedy ludi stwiebnye, xaderiany i roxtoroni budet, tworiby milost'
baczacy takowemu pilnosc, dobreby, a danyemu mesto Helmana
Dworucho stymi ludmi na stwiebie naszoj Hsposodarskoj, i Lemsko
zostat cym twojac milost' nam reu wdiacznosc ucyynisz. Pisan w
Knyxynie leta Bozoho narozenia Tysiacu p'iatset szesdesiat
osmoho Miesiaca Marca 12° dnia x wtanorek. Podpi-

Sigismundu Augustu
Rex

Michajto Harabuda pisac

Mixstogardzki

List Zygmunta Augusta o wzieciu Lamku Mtym

Woiewodi Bractawskomu Starosti Tytomirskomu Deriawcy Beckyeko
mu Kniariu Romann Fedorowiczu Sanguszkowiczu, seho dnia
w niedielu sentabra p'iatoko Dan nam jest list twojey milosti ktorym
ornagruiesz nam jakim obyczajem x tasi Bozoi czerex twojac mi
lost' i Rycerstwo naszoie przy tobi budowacie Lamok Wta wziat
cemu esmo stocho listu twojey milosti Dostatočne wyrozumieli, za
soto cho swiatoy milosti diaki czyniaci - takowae staranie pil
nost i usitowanie twojey milosti rady i wirtuho flichi naszoio i tak
x nakomituje

i na komitajach i racurach na Hosijskim i wsey Rzeczypospolitej panstwa
 majace, Wielkiego Kniazstwa Litowskiego chustliwosci i przytoczeniu, star-
 bu i woiacznej i taskowej naszoj Hospodarskiej do twojej milosci i ry-
 cerstwa naszego przyjmuiem i jeszcze potom czerez list i postanowienie naszo-
 ho ktorzy na sych czasach do nas wyprawien budet twojej milosci i
 rycerstwa naszemu taskowi zato podiakuiem. Iaczkowiek jako twoja
 milost piszesz do nas ze Kozakow na tom horodyszczu zostawil i bu-
 dni i Wilebska i innymi Meza tam zbudowana baszty i forostu
 opsleniene, macuzgi, wiede i twoja milost ruda nasza sami baczylsya mo-
 zesz, szto nam Hospodaru i Rzeczypospolitej tamowszemu panstwu na-
 szemu, zwlaszcza zemli Polockoi na tom horodyszczu zalozyb, proto
 dla lepszej bezpiecniosti choczem maly, jakoz i zadaniem zeby twoja mi-
 lost z toho horodyszczu niezgodzajaczi sam tam zostat i hdy bez bytno-
 sti twojej milosci Kozaki i jinzyzi wsi ludi tam niestacno bysia przy tom
 horodyszczu Derzali i chotaby twoja milost wie otoli zicchat zeby esy
 czaraz do toho horodyszczu Mlaskaho wernunawrysia na niem potrzymsia
 i dobrej opatrniosti i ostorozniosti mieszkanicy tam znorow. Zamok zalozyt
 i budowaty poczat. Arnyto Podskarbiuho Lemskiego Wielkiego Kniazstwa
 Litowskiego pisara naszoj Derzawcy Markowskiego Mszpolskiego Wosen-
 skoho, Iskadel'skoho Pana Mikotajow Namysienicza i do Starost i Derza-
 wec Zamkow naszych w zemli polockej lezacych pisaty kazali, zeby
 wsi ludi ktorzy do roboty tych zamkow naszych wyprawien byli ober-
 meli i postali do twojej milosci ku budowaniu zamku na tom horodyszczu
 Ulskim i ku tomu wskazywali esmo. Waini Podskarbiemu Szasara i priniżimi
 do toho horodyszczu. Na najmozownia ludi ku budowaniu Zamku postaty
 i w nich Kozachow tam budowacych i ywnistiw zaposobyty szto wse
 bez kiedzko mieszkania wzynewo budet a ghebliwo pisat esmo wielki
 do Pana Wileńskiego Hetmana i Sagunyszego wielkiego Kniazstwa
 Litowskiego Starosty Florodnenskiego Derzawcy Mohylenskiego
 Pana Hryhorija Alexandrowicza Chodkiewiczza, zeby i cho mi-
 lost wie teprz czarazom ludi i pniezmi do twojej milosci na pe-
 red sebe wyprawit i jam niezako nemeszczajucy za my-
 mi ruszytsia, i pniezmy na Kozaki ktorzy na tom
 horodyszczu sut z podatku zemskiego na teperyszym
 proztem. Sejmie Florodnenskim na potrzebe
 Rzeczypospolitej ufoloneho postat. Pisan w Warszawie
 letu Bozeho naroznia krynacza priatset przestiesiat osmeho miesiaca Sentybra
 piatoho dnia.

Siguridus Augustus
 Rex Pol.

Muxyru Typabz Anicg

List Zygmunta Augusta o sukcesyjnym
Michajłowi Gierajew Gajdare.

30.

Wojewodi Bractawskomu Starosli Tytomirskomu Deriaowcu
Reczyckomu Kniaziu Romanu Fedorowiczu Sanguszkowiczu
Wniebystwosti iego miłosti na tot czas w Reczyei - Władniku iego
tamofarowu - ktoroho totnacza naszoho Muchu Tatarowicza
posyłali eżono do cara serekopskoho, ino on prijiichawszy tych ora
sow ołłot dat nam sprawu iż budnacy w Ordy Dowiedat sja i
na okoto do nas jednacy widiet iż barenix Moehmet Girei Gaska
s namatym wojskom wytiachnuwszy z Verekopa potoryt sia
po Dniepre, po tych uroczyszczach poczawszy ot Ostam Ker
menia aże do Gurki Solnych orer majiemy ten umyśl w
państwo nasze wtartnuwszy szkodu uczynity, toho my postere
hajiemy chozem mety żeby twoja miłost Kniaziu Wojewodi
a wniebystwosti iego samego na tot czas w Reczyei, tebi Wła
dniku iego tamofarowu przykazaniem aby esy otom zvedajemy
na tamofarowu Łamku naszym w dobroj opatrnosti i oflowi
nosti sam mieszkał i poddany naszym toho Łamka w ofłowi
ności byli. Karat. Pisan w Warszawie Sientabra 17. 1568.

Zyciorysy Jana Jakoba - i Stefana Potockich Wojewodów Bractawskich -

Jan Potocki [her. pitawa.] (ur. 1555) Wojewoda Bractawski (1608-1611.)
pisarz polny koronny. Generał podolski. Starosta Leczyński. Syn
najstarszy Mikołaja, archidiecei Dyssydent (Kalmuś) jednakże
Stronnik i ulubieniec Zygmunta III. Łonety był z Elżbietą
Kamieniecką, podkomorową ruską, którą potomstwa nie
zostawił. - Umart^{przy} wobleżeniu smoleńskim, dnia 22 kwietnia
1611r. pochowany wspaniewcach.

Jakób Potocki syn trzeci Mikołaja Regimentarza Koronnego z Gier
minskich (ur. 1554. naprzód Generał podolski) 1580f. Starosta białoka
minski, Dalej Kasztelan Kamieniecki (1609f. nakoniec Wojewoda
Bractawski 1611.) (Województwo bractawskie miał otrzymać za zdobycie
Smoleńska, którego się zbawiać swymi znakomitość przychylił.
Morawski wspomina, że ta nominacja, jak i naczelnie dowództwo przy
obłężeniu Smoleńska, wielką niechęć między Litwinami wzbudziła.)
wstąpił się w licznych wyprawach za królowa Stefana, i Zygmunta III,
umart

umart w Smoleńsku, którego praesidium mu powierzono w r. 1613. 26 stycznia
miał 59 (Okolski). Dwa razy ślubu małżeńskie zawarł: najprzód z El-
żbietą prusimowską, z której Syn (Nikolaj, i córka Katarzyna, za Janem Mini-
skim, Kasztelanem Kamienieckim [marca 1654] Drugi raz z Jadwigą Tar-
nowską, z którą trzej Synowie: Jan umarty w niewoli Tatarskiej; Jakub
Prowincyał Dominikanów prowincji ruskiej (+ 1650); i Stanisław Oborny
Koronnym, umart w początkach panowania Władysława IV.

Stefan Łobocki na złotym Łoboku (Łahajpolu) najmłodszy Syn Nikołaja
Starosty Generalnego Podolskiego i Regementarza z Chermińskiej urodzony, brat
Andrzeja Kasztelana Kamienieckiego, a drugi rodzony Hełmana Revery,
stał się protoplastą szlachej prymasowskiego Łobockich, dzieląc się na trzy
osobne linie. Ono zbraćmi, wioskę Łahajpole na miasteczko pod nazwą
Złotego potoka erygował, i za herb zaczął używać złotej pilawy w polu błękit-
nem. Jak bracia tak i on cały wiek na wojnach służył. Za Króla Stefana
już był Podolskim (+ 1578). Za Zygmunta III, któremu Buszę i cia-
tem służył, był Wojewodą Bractawskim, pisarzem polnym Koronnym,
Starostą Generalnym, Podolskim, Telińskim, i Lyczynskim, Starostą Telińskim
otrzymał otrzymał za Dobrosław Telińską na żonę, w czasie wojny polsko-
litewskiej. Zbraćmi tei służył walczył dwukrotnie na Włocławku. Za utru-
mania na gospodarstwie najprzód (+ 1595) Jeremiego, a potem syna jego
Konstantego, Mchylowa. Druga ta wyprawa skończyła się klęską pod Sas-
owem razem, wskutek której wzięty do niewoli, zaprowadzony do Konstancji
na pola; cudem przeżył, bo na drodze uwięzienia do Ojczyzny uszedł. Wtedy też
błędnie kalwinisticki się wyjechał, i fundował Kosciół Dominikanów w
Łoboku, gdzie ciało jego pochowano, na dzień 5 marca 1631, z którego to
stało (Okolski) ciałem za żonę z Marcją Mchylanką gospodarzową Włocławską,
córką Jeremiego, a z córką Konstantego, z których spoczęły walny, z
miej 3 córki, i trzech synów z których: Katarzyna była za Januszem
Książciem na Bierzach i Dubinkach Radziwiłłem, Wojewodą Wileńskim,
Hełmanem Wielkim Litewskim, pokłórnym wiodniawczy, zaślubiła
Krzyszpela brandeburskiego (Kienicki): Anna (+ 1630): trzykrotnie zamężna
1° voto z Dominikiem - Aleksandrem Hrazanowskim, Wojewodą
Bractawskim (+ 1647): półkórnem z Bogusławem Trifką Podskar-
bem Wielkim Litewskim (+ 1655): 3° voto z Michałem Stanisławskim
herbu pilawa, ostatnim z tego rodu Wojewodą kijewskim (+ 1668): Wile-
nia czy Łoża, Kościół Dominikanów w Kamieniu Podolskim.

Nich Łobocki her. pilawa Wojewoda Bractawski (1652-1658) Generał Podolski
niepodzielny towarzysze wypraw wojennych swego Ojca, Stawny Obrońca

Wronieca Kamienieca Nowolskiego, przeciw Chmielnickiemu, Tatarom
i Szwedom, umarł bezdzietny w Kamieńcu i tam pochowany w kościele
O.C. Karmelito'w bosych własnej fundacyi; Dwie miał córki, pierwsza
Katarzyna Ostrozanka, podczaszanka Koronna, druga Męciula Danilo-
wiczówna Krajczanka Koronna.

(2) Andrzej Potocki her. Litawa - Wojewoda bractawski (1662. do 1664) Starosta
Winnicki, a przedtem Oborczy Koronny, mąż nauki wybornej i umysłu
wspaniałego, jak mówi Niesiecki, był ulubieńcem Władysława IV, po
którego śmierci broniąc Baru przeciw Kozakom, dostał się w niewolę, za
przewodzony do Treczmyrowa uszedł, i uolał się Tatarom oddać niż
w Kozackim więzieniu cierpieć - Wykupiony z rąk ich, przy sprawie
Jana Karimierza stawał i w radzie i w Oborze, i Księstwo Siewierskie
do hotelowania Polsce zmusił. Umarł w r. 1664. bezpotomnie, zapisał
inę część swego majątku na fundacyę Karmelito'w w Pułyszkawie,
część zaś drugą oddał Alexandrowi Potockiemu synowi Pawła, z
linij przynajowskić (Const. z r. 1676) pojął w małżeństwo z adyutantką
synową swą, Elżbietą córką Stanisława Rewery, wdową po
Therontem Beniauskim, Pisarzem polnym Koronnym Niesieckim;
Jan Potocki her. Litawa syn Stanisława potockiego Kasztellana kijowskiego z bra-
jównym Kasztelanem Bractawskim (mianowany 23 maja 1729. po śmierci Karola
Oborskiego her. Koch (Sigit. 20. f. 254) umarł w r. 1744. Kasztelanem bractawską
wziął po nim Piotr Branicki Chorąży halicki 8. Września 1744. f. r. Chorągiew zaś
pancerną Książki Korytnicki, 14. Września 1744. (Sigit. 26. f. 165. i 169) Starostą
Lwowskim, trzy razy się żenił, lecz z drugą żoną Branicką, Kisztelanki Hala-
lickiej (córka Piotra Kozłak Branickiego i Szembekówny), nie miał potomstwa,
prześwadałona Konstancja Sobieska, Chorążniczka Halicka, powiła mu dwie
córki, jedną, z a francuskim Szembekiem Wojewodą inflandzkim, i z Hoizer,
Księżką Benedyktynką w Lwowie, i syna jednego; Joachima Podczaszego
Litewskiego, Regementarza Konfederacyi barskiej, o którym tak mówi L. U.
Joachim potocki, Podczasz Litewski, suchy, wzrostu miernego, czarניawy, na-
prót siwy, nosił włos obciśły z faworka, jak to wtedy nazywano, zająkał się
bardzo. Przy temperamentcie jak się zdawało żywym był zimnym i po-
wierszchowności utrzymywał powagę, powiem dworską, ton lwowski
dobrze wychowanego, a lubo dawał czuć, że jest, i co wymagał, był jednak
przystępnym i przyjemnym. Pan ogromnej fortuny, tak z siebie, jako i żony
Szembekówny, siostrzenicy Hetmana Klemensa Branickiego, wycwał jej sekretne,
i na dobro Kraini nie oszczędzał. Leżąc w łóżku, to pewno, że miał wiele roz-
tropności, flegmy i krasności w rozumowaniu. Na protekcyi tureckiej polegał
najwięcej -

najwięcej (wexaję konfederacyi Barskiej), taką bowiem miał rozgłos w
 Stambule, że go tam inaczej nie nazywano, jak Wielką Potocką. Był Gene-
 ralem Regimentu Koronnego, który chodził pod tytułem Królowej Jadwigi-
 ślan Joachima był osobistym nieprzyjacielem Króla; i zgodnie z Kwasniewskim
 pragnął widzieć na polskim Tronie Króla Karola i Łaskiego cesarza
 i francijską królową. Walecia do konfederacyi Barskiej, był nawet jej
 Regimentarzem po miejscu Józefa Sutańskiego; co zaś dla niego zrobił, czytać
 w Kłopotowiczach.

z Teresy ks. Łepińskiej, pochodziła Wielka Litewska, wdowa po Hieronimie,
 Madziwille, Chorążym Litewskim, tylko córki dwie zostawił: Krystynę za
 Piotrem potockim Starostą, szarwackim, i Joannę za Janem Potockim,
 Starostą Kamioniskim, synami Józefa Kasztellana lwowskiego.

Krzysztof Krzysakowski syn Sylwestra był podstarościm bractwskim, Łona jego Anna
 Wójciana, Hłotomianka, której dwóch synów: Krzysztof i Wójciech, (1669)
 po Wójciechu i Elżbiecie Borkowskiej (1646) i Alcei czerwiechowskiej (1684)
 zostali już tylko dwie córki: Eufrozyna i Chojnacka, 2^a za Michałem Cho-
 dyńskim i Krystyna, za Jerzym i Dedy Dedyńskimi: obiedwie bezpotomne.

1
10
h
a
24

[REDACTED]

[REDACTED]

